

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

ПВНЗ «Європейський університет»

Анотація. Дослідження присвячено аналізу сучасного стану управління виробництвом в Україні в умовах війни, зокрема викликам, адаптаційним механізмам і стратегічним рішенням для забезпечення стійкості промислового сектору. У ньому визначено ключові перспективи розвитку управління виробництвом у повоєнний період, з акцентом на відновлення інфраструктури, інновації, інтеграцію до міжнародних ринків та створення стійкої економічної моделі.

Ключові слова: управління виробництвом; війна; післявоєнне відновлення; адаптація; сталий розвиток; стратегічне планування; міжнародна інтеграція.

CURRENT STATE AND PROSPECTS OF PRODUCTION MANAGEMENT IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

Abstract. The study is devoted to the analysis of the current state of production management in Ukraine in wartime conditions, in particular, challenges, adaptation mechanisms and strategic solutions to ensure the sustainability of the industrial sector. In the study key prospects for the development of production management in the post-war period are identified, with an emphasis on infrastructure restoration, innovation, integration into international markets and the creation of a sustainable economic model.

Keywords: production management; war; post-war recovery; adaptation; sustainable development; strategic planning; international integration.

Війна завдала значних руйнувань економічній інфраструктурі, включаючи промисловий сектор, що зумовлює необхідність розробки нових моделей управління для відновлення та розвитку виробництва. Водночас і повоєнний період ставить перед Україною нові виклики, пов'язані з відновленням інфраструктури, оптимізацією виробничих процесів та впровадженням інноваційних технологій. Управління виробництвом в умовах постконфліктного відновлення вимагатиме ефективного використання наявних ресурсів, адаптації до мінливого економічного середовища та залучення міжнародних інвестицій. Зокрема, важливою є трансформація управлінських стратегій з акцентом на сталий розвиток, екологічність, інноваційність та гнучкість виробничих процесів, що дозволить Україні забезпечити стабільне економічне зростання та інтеграцію в глобальну економіку. Тому дослідження сучасного стану та перспектив управління виробництвом в Україні є надзвичайно актуальним для забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку держави.

Наразі управління виробництвом в Україні в умовах війни характеризується численними викликами та адаптацією виробничих процесів до надзвичайних обставин, що виникли через збройний конфлікт. Війна істотно вплинула на всі аспекти економіки країни, зокрема на промисловість і виробничі потужності, що вимагали швидкої трансформації та переосмислення підходів до управління.

По-перше, суттєвими факторами, що визначають сучасний стан управління виробництвом, є знищення або пошкодження значної частини виробничої інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів і транспорту, відсутність регулярного постачання сировини та компонентів. Це вимагає оперативних рішень щодо оптимізації наявних потужностей і ресурсів, а також пошуку альтернативних шляхів для постачання та виробництва.

По-друге, значну роль у період війни відіграє мобілізація підприємств на забезпечення потреб оборонного сектору, що змушує виробничі потужності переорієнтовуватись на випуск продукції для військових потреб. Це, в свою чергу, потребує змін у технологічних процесах, оперативному управлінні та організації праці. Крім того, багато підприємств зазнали необхідності реконструкції та відновлення виробничих ліній, що передбачає великий обсяг інвестицій у відновлення інфраструктури [1].

По-третє, невизначеність та нестабільність економічної ситуації створюють додаткові труднощі

у плануванні виробничих потужностей та визначенні стратегії розвитку підприємств на середньо- і довгострокову перспективу. Багато компаній, що працюють в Україні, змушені адаптувати свої стратегії до умов постійної зміни ситуації, зокрема, при скороченні замовлень або переведенні на нові ринки збуту, а також при оптимізації витрат для підтримки конкурентоспроможності.

По-четверте, в умовах війни на перший план виходить необхідність інтеграції інформаційних технологій у виробничі процеси для забезпечення оперативного управління та збереження інформаційної безпеки. Залучення інноваційних підходів, таких як цифровізація виробництва, впровадження автоматизованих систем управління, використання промислового інтернету речей та передових технологій у виробництві, стає важливим інструментом для підтримки ефективності виробничих процесів в умовах обмежених ресурсів. Зокрема відзначається високий рівень гнучкості та адаптивності підприємств, які мають здатність швидко переходити на випуск нової продукції або змінювати лінійку виробів залежно від актуальних потреб ринку чи військових замовлень. Це свідчить про важливість розвитку управлінських компетенцій щодо антикризового управління, управління ризиками та стратегічного планування [2].

По-п'яте, незважаючи на всі труднощі, важливим аспектом залишається збереження і відновлення людського потенціалу, адже війна спричинила значну міграцію населення, що призвело до дефіциту кваліфікованих кадрів у багатьох секторах економіки. Тому керівництво підприємств в Україні активно працює над збереженням, навчанням та мотивацією своїх працівників для підтримки виробничих потужностей.

Загалом сучасний стан управління виробництвом в Україні в умовах війни є надзвичайно складним, вимагає гнучкості в управлінні, інноваційного підходу до виробничих процесів, максимального використання наявних ресурсів, а також адаптації до постійно змінюваних умов. Однак, цей стан також створює можливості для подальшої трансформації і розвитку виробництва в умовах відновлення після війни, з акцентом на нові технології, стійкість і ефективність.

В умовах війни, коли економіка країни зазнає серйозних потрясінь, розгляд перспектив управління виробництвом у повоєнний період є надзвичайно важливим, оскільки відновлення виробничих потужностей і створення нових ефективних моделей управління допоможуть швидше відновити економічну стабільність та забезпечити країну необхідною продукцією для відбудови.

На наш погляд, основними перспективами управління виробництвом в Україні у повоєнний період можна поділити на кілька ключових напрямів:

1. Модернізація та інновації в виробничих процесах. Однією з основних перспектив є оновлення виробничих потужностей за допомогою новітніх технологій та інноваційних рішень. Це включає впровадження автоматизації, роботизації, цифровізації та використання Інтернету речей для оптимізації виробничих процесів. Завдяки цьому можна значно знизити витрати, підвищити ефективність та продуктивність.

2. Відновлення та модернізація інфраструктури. Війна призвела до руйнування значної частини промислової та транспортної інфраструктури. Перспективи відновлення зосереджуються на реконструкції виробничих об'єктів, покращенні транспортних і енергетичних мереж, що дозволить відновити економічну діяльність і забезпечити зростання виробництва.

3. Стратегія сталого розвитку. Після війни особливо важливо зосередити увагу на екологічних аспектах виробництва. Впровадження принципів сталого розвитку, таких як використання відновлювальних джерел енергії, зниження викидів діоксиду вуглецю, переробка відходів та мінімізація використання природних ресурсів, стане ключовим фактором для забезпечення довгострокової стабільності вітчизняної промисловості.

4. Залучення міжнародних інвестицій та партнерств. Відновлення економіки України потребує значних інвестицій. Перспективи включають створення сприятливих умов для залучення міжнародних інвесторів, участь у міжнародних економічних програмах та створення нових бізнес-партнерств для технологічної трансформації та відновлення економіки.

5. Трансформація кадрової політики та розвитку трудових ресурсів. Повоєнний період потребуватиме підвищення кваліфікації робочої сили, перепідготовки кадрів та залучення молоді до сфери виробництва. Перспективою є впровадження системи навчання та розвитку персоналу з акцентом на інноваційні технології та сучасні управлінські методи [3, с.55].

6. Гнучкість та адаптивність виробничих процесів: В умовах нестабільності та змінності економічної ситуації підприємства повинні розвивати гнучкі управлінські структури та організовувати виробництво так, щоб мати змогу швидко адаптуватися до нових умов. Це включає

розвиток малих і середніх підприємств, що здатні оперативно реагувати на зміни попиту та обставин.

7. Посилення інтернаціоналізації та глобалізації виробництва: Після завершення війни Україна буде активно шукати нові ринки збуту для своїх товарів, що вимагатиме розвитку експортних можливостей та покращення якості продукції для конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

8. Розвиток агропромислового комплексу: Враховуючи стратегічне значення аграрного сектора для української економіки, перспективи управління виробництвом також будуть зосереджені на відновленні та інноваційному розвитку агропромислових підприємств, застосуванні новітніх агротехнологій, підвищенні ефективності сільськогосподарського виробництва та розширенні експортних можливостей.

Окреслені перспективи управління виробництвом спрямовані на відновлення конкурентоспроможності української економіки, збереження сталого розвитку та інтеграцію в міжнародні економічні процеси після завершення війни.

Таким чином, стан управління виробництвом в Україні у воєнний час характеризується значними труднощами, пов'язаними з руйнуванням інфраструктури, логістичними проблемами, дефіцитом ресурсів та кадровими втратами, що змушує підприємства адаптуватися до нових реалій, впроваджувати кризові стратегії, використовувати цифрові технології та підвищувати гнучкість виробничих процесів. Водночас, війна стимулювала розвиток військово-промислового комплексу, активізацію імпортозаміщення та посилення кооперації з міжнародними партнерами. У повоєнний період управління виробництвом має бути спрямоване на відновлення промислових потужностей, модернізацію підприємств, інтеграцію до глобальних виробничих ланцюгів, впровадження інноваційних технологій і розбудову стійкої економіки. Важливими завданнями стануть державна підтримка бізнесу, залучення інвестицій, розвиток людського капіталу та забезпечення енергоефективності, що сприятиме створенню конкурентоспроможної виробничої системи та стійкого економічного зростання України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Vol. 7. No. 3. <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>.

2. Мурована Т. О. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>.

3. Ємець В. В. Економічний розвиток у повоєнний період в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №7-8. С. 51-56. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.7-8.51>.

Скорупський Костянтин Сергійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ, e-mail: KostiantynSkorupskyi@proton.me

Skorupskyi Kostiantyn Serhiiovych, Postgraduate Student, PHEE “European University”, Kyiv, e-mail: KostiantynSkorupskyi@proton.me